

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

בבא בתרא דף קכ"ט ע"א

מה הדין להלכה בשלישי בשני ובשלישי בראשון? [תד"ה אי].

לבה"ג	לר"ת	לרשב"ם	שלישי בשני
כשר	כשר	כשר	שלישי בראשון
פסול מדרבנן	פסול ²	כשר ¹	

הנותן מתנה לאחר, או שנתן כל נכסיו לאחד מבניו, ואמר לשון ירושה עם לשון תנה, בין בתחילה בין באמצע ובין בסוף, באיזה אופנים ואליבא דמי קנה גם את מה שאמר עליו לשון ירושה³?

באדם אחד ושדה אחת	באדם אחד ושתי שדות	שני אנשים ושתי שדות	
קנה	לא קנה	לא קנה	רב דימי בשם ר"י רב המנונא
קנה	קנה	לא קנה	ר' אלעזר רב נחמן
קנה	קנה	קנה ⁴	רבין בשם ר"י רב ששת

¹ הנה רשב"ם בד"ה אי, למד דפירוש רבא מוסיף, היינו שודאי שמר זוטרא שבא לפסוק הלכה כר' אבא לא בא לאפוקי לדברי רבא ולומר שדוקא שלישי בשני ולא שלישי בראשון, דרבא מוסיף על ר' אבא וגם ר' אבא מודה לו, אלא שהוצרך לומר את הדין בשלישי בשני, משום דיש מ"ד בסנהדרין שחולק בזה ופוסל.

² ור"ת מפרש דרבא מוסיף וחולק. ואם תשאל א"כ נאמר שלזה התכוין מר זוטרא במה שפסק כר' אבא, ר"ל לאפוקי מדברי רבא האלה, תי' ר"ת דאם לזה כוונתו היה למר זוטרא לומר בפשיטות שאין הלכה כרבא.

³ פירוש, לשון מתנה ודאי מועיל, ולכך כל מה שנוכל לומר עליו שהוא נכלל בלשון מתנה יקנה, אולם אם יהיו שתי שדות או שתי חצאי שדה אחת, ויתברר שעל אחת או על חלק אמר לשון מתנה ועל השני אמר לשון ירושה, זה שאמר עליו לשון מתנה יקנה וזה שאמר עליו לשון ירושה לא יקנה – דהוא מתנה על מה שכתוב בתורה. והנודן באופנים דלהלן, האם גם על אותו שנאמר עליו לשון ירושה נאמר עליו גם לשון מתנה ויועיל או לא.

⁴ אמנם באופן זה אמר ריש לקיש שלא יועיל אם יאמר לשון מתנה בתחילה או בסוף כבשאר האופנים, ורק אם יאמר את לשון המתנה באמצע ולשון הירושה יאמר בתחילה ובסוף, שאז על כרחנו לשון המתנה מתפרש על שני האנשים ושתי השדות יועיל לקנות.

הוכן ע"י כולל עיין הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים • מיקוד 91430

טל/פקס 6515004 (אחה"צ) daf@dafyomi.co.il

בבא בתרא דף קכ"ט סע"א רע"ב

שכיב מרע או בריא שנסע למדינת הים שאמר לשונות דלהלן, ובניו צריכים לסלע, כמה יקבלו?

לא אמר אם ימותו יירשו אחרים	באמר אם מתו יירשו אחרים	
נותנים סלע	נותנים שקל	אמר תנו שקל לבני בשבוע
נותנים שקל ⁵	נותנים שקל	אמר אל תתנו אלא שקל

בבא בתרא דף קכ"ט ע"ב

האומר נכסי לך (לשון מתנה) ואחריך יירש פלוני ואחר אחריך יירש פלוני, ומתו כסדר, האם קנו?

כשמת ראשון האם קנה שני	כשמת שני האם קנה שלישי	
קנה	לריב"ק: לא קנה ⁶ לרבנן: קנה ⁷	השני ראוי ליורשו
קנה	קנה	אין השני ראוי ליורשו

אמר שתי לשונות בתוך כדי דבור באופנים דלהלן, מתי מועילה הלשון הטובה לו? [רשב"ם].

כשאמר לשון שמועיל ולשון שלא	כשאמר ב' לשונות הסותרים	
מועיל ⁸	אינו מועיל ⁹	לא חזר בו להדיא
מועיל	מועיל ¹⁰	חזר בו להדיא

⁵ כן הוא בברייתא לפנינו, ומוקמינן לה כר"מ דאמר מצוה לקיים דברי המת. אולם בכתובות [דף ע"א] אמר רב חסדא שבין אם אמר תתנו ובין אם אמר אל תתנו נותנים להם כל צרכן, דודאי בזה ניחא ליה, ומה שאמר סכום מועט, הוא כדי לזרזן לעבוד.

⁶ ס"ל לר' יוחנן בן ברוקה שבראוי ליורשו גם לשון ירושה בלא מתנה מועיל לאדם להוריש לאחד מבניו כל נכסיו, וא"כ כיון שכאן אמר לשני בלשון ירושה הרי קנאו בירושה, והדין הוא דירושה אין לה הפסק, ואין כח ביד המת לעקור נחלה מיורשי יורשיו.

⁷ והטעם דס"ל שזה השני לא קנה מכח לשון ירושה, דלא יכול אדם להוריש כל נכסיו אפי' למי שראוי ליורשו במקום שיש לו עוד יורשים, וע"כ מה שקנה הוא משום לשון מתנה שהועיל גם לכאן, וכיון שלא מכח ירושה נחית לה זה השני, לא אמרינן לדין שאין לירושה הפסק.

ועכ"פ מזה מוכח כרבין אמר ר' יוחנן ורב ששת, שס"ל שבשתי שדות לשני בני אדם מועיל באמר לשון ירושה ומתנה, דלכל האמוראים האחרים שס"ל שלא מועיל, א"כ יהיה קשה איך כאן אמרינן שקנה.

⁸ דאמרינן שהלשון המועילה תופסת והשניה כמאן דליתא.

⁹ יש אומרים תפוס לשון ראשון, וי"א תפוס לשון אחרון, וי"א יחלוקו, וי"א ללכת אחר המוחזק.

¹⁰ דכיון שחזר בו להדיא תוך כדי דבור, ודאי שמהני חזרתו.